

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ПОЛІТИЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА

Методичні рекомендації
до вивчення дисципліни для аспірантів
спеціальності «Політологія»

Київ 2019

УДК 323

Укладачі: Є.В.Перегида, докт. політ. наук, професор
Ю.Є.Баєва, канд. політ. наук

Рецензент: І.О. Кресіна, докт. політ. наук, професор

Відповідальний за випуск Перегида Є. В., д.п.н., проф.

Затверджено на засіданні кафедри політичних наук, протокол №11
від 18 травня 2019 р.

Політична регіоналістика: Методичні рекомендації до вивчення
дисципліни для аспірантів спеціальності «Політологія». Уклад.
Є.В. Перегида, Ю.Є.Баєва. Вид. 2-е. К. : КНУБА, 2019. 32 с.

Подано плани практичних занять, літературу до кожної теми
практичних занять, тематику та рекомендації щодо написання
індивідуальних завдань, особливості політики щодо академічної
добросесності, щодо відвідування, питання підсумкового контролю,
список рекомендованої літератури.

Призначено для аспірантів спеціальності «Політологія».

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	6
3. Плани семінарів та рекомендації з підготовки до практичних занять.....	9
4. Тематика індивідуальних завдань.....	13
5. Система оцінювання та вимоги.....	14
6. Література.....	20

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Політична регіоналістика – актуальний напрям сучасної політичної науки, який динамічно розвивається. В сучасних державах регіони перетворюються на активних суб'єктів внутрішньополітичного життя держав, економічної, соціальної, екологічної, культурної та інших видів політик. Вони також виходять на рівень міжнародної політики, укладаючи угоди про співробітництво з регіонами інших держав. Зростання ролі регіонів у сфері політики пов'язана з політичними та іншими суспільними процесами в самих регіонах, адже саме на цьому рівні відбувається задоволення основних потреб громадян. Відтак політична регіоналістика спрямована на вирішення практичних завдань регіонального розвитку, дослідження сучасних регіональних політичних процесів з метою отримання знань, необхідних для розв'язання практичних проблем на регіональному рівні.

Методичні рекомендації узгоджуються з робочою програмою навчальної дисципліни. Курс «Політична регіоналістика» є вибіркоким навчальним курсом, який вивчається аспірантами у третьому семестрі. Він розрахований на 50 годин аудиторних, в т.ч. 28 годин практичних, занять.

Дане видання містить мету вивчення дисципліни, компетентності, які має здобути аспірант, програмні результати навчання, дані щодо викладачів, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмій та навичок аспіранта, роз'яснення деяких аспектів організації навчального процесу, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуального завдання. Також містяться основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідуваності занять.

Важливе значення при вивченні дисципліни відводиться самостійній роботі аспірантів, зокрема виконанню індивідуального завдання, написанню есе. У цьому виданні наведений орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань. Перелік не є вичерпним. Аспіранти можуть запропонувати власні теми, зокрема, виходячи з інтересів своєї наукової роботи. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, це можна зробити у вигляді реферату. Вимоги до оформлення реферату: - обсяг – від 18 до 24 сторінок рукописного тексту; - реферат включає: план, відповідно до плану зміст, основні висновки та список літератури. Список літератури може складатися за алфавітом, за тематикою, або за порядком згадування літератури в тексті. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане

в інших формах, зокрема, у вигляді презентації або форматної роботи. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Пререквізитами є набір знань, вмінь та навичок, отриманих під час курсів: «Історія філософії та філософської думки»; «Академічна доброчесність та академічне письмо»; «Організація та управління науковою діяльністю»; «Теорія та історія політичної науки».

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни полягає у формуванні у аспірантів знань щодо характеру та специфіки перебігу процесів становлення, структурування та трансформації політичних інституцій у регіонах України та інших країнах світу, ідейно-політичного спектру регіонів, відстеженню динаміки зміни впливу різних за змістом та орієнтирами політичних партій та політичних еліт, навичок дослідження вказаних інститутів та процесів, вмінь щодо детермінації актуальних проблем регіонального розвитку та визначення шляхів їх розв'язання.

На основі вивчення дисципліни аспірант набуде таких **компетентностей**:

інтегральну – здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;

загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, бути критичним і самокритичним.

ЗК04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК10. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

спеціальні (фахові і наукові):

ФК02. Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

ФК03. Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ФК04. Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ФК05. Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

ФК06. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

ФК08. Знання та комплексне розуміння сучасних теорій регіонального управління та місцевого самоврядування, комплексне розуміння закономірностей та особливостей формування та реалізації влади на регіональному та місцевому рівнях.

За результатами навчання аспірант зможе:

ПР03. Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проектами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.

ПР04. Мати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну доброчесність, повагу різноманітності та мультикультурності.

ПР06. Комплексно розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

ПР08. Знати на поглибленому рівні нормативну та позитивну політичні теорії, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

ПР09. Комплексно розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичної поведінки.

ПР10. Знати основні положення сучасних теорій структури та функціонування політичних інститутів, розвитку політичних процесів, класифікацію політичних інститутів та процесів.

ПР11. Комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ПР12. Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати сучасні політологічні теорії,

концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

ПР13. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

ПР15. Комплексно розуміти та застосовувати політологічні теорії до аналізу проблем регіонального та місцевого розвитку, будівництва та містобудування, вміти запропонувати шляхи їх розв'язання.

3. ПЛАНИ СЕМІНАРІВ

МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОЇ РЕГІОНАЛІСТИКИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТИЧНОЇ РЕГІОНАЛІСТИКИ

Практичне заняття 1. Політична регіоналістика як наука та навчальна дисципліна. (4 год.)

План

1. Регіонознавство як напрям наукових досліджень. Предмет політичної регіоналістики.
2. Політична регіоналістика в системі соціальних наук. Взаємодія політичної регіоналістики з іншими науками про політику.
3. Основні теорії просторового політичного розвитку (цивілізаційного розвитку, фрагментації, горизонтальної інтеграції, соціально-політичного розмежування тощо).
4. Формування політичної регіоналістики в Україні.
5. Методи регіонального політичного аналізу. Моніторинг, моделювання регіональних політичних процесів.

Література (згідно з позицією у загальному списку): 3, 4, 9, 12, 13, 38, 40, 50, 53, 54, 57, 63, 64, 67, 71, 79, 80, 88, 90, 96, 98, 103, 104, 105, 106.

Тема 2. Понятійний апарат політичної регіоналістики. (6 год.)

План

1. Регіон як об'єкт наукових досліджень: сучасні інтерпретації. Рівні політичного аналізу. Поняття політичного простору, регіональної економіки, соціальної інфраструктури, трудових ресурсів.
2. Форма державного устрою. Державне регіональне управління. Типологія форм державного устрою. Адміністративно-територіальний устрій. Центральні та місцеві органи виконавчої влади. Поняття деконцентрації, деволуції.
3. Місцеве самоврядування.

4. Поняття регіональної політики. Види та рівні регіональної політики. Регіональний політичний процес. Суб'єкти регіональної політики. Регіональні та місцеві групи інтересів, групи тиску, еліти. Регіональні політичні режими.

5. Політика регіонального розвитку. Поняття регіоналізації, регіоналізму, централізації, децентралізації, деконцентрації, деволюції.

6. Явища сепаратизму, іредентизму.

Література (згідно з позицією у загальному списку): 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 19, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 44, 46, 52, 55, 56, 58, 59, 61, 62, 64, 72, 86, 87, 88, 95, 96, 102, 103, 107, 108, 110, 111.

МОДУЛЬ II. ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК ПОЛІТИЧНИХ СИСТЕМ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. СВІТОВИЙ ДОСВІД РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Практичне заняття 3. Тенденції розвитку регіональної політики: світовий досвід. (4 год.)

План

1. Вплив комунікаційних технологій на просторовий розвиток політичних систем. Глобалізація та локалізація як тенденції просторового розвитку.

2. Територіальна організація держав світу. Моделі адміністративно-територіального устрою.

3. Національна регіональна політика: світовий досвід. Тенденції просторового розвитку Європейського Союзу. «Новий регіоналізм» в Європі.

4. Транскордонне співробітництво та єврорегіони.

5. Просторовий розвиток пострадянських країн. Політика регіонального розвитку (Грузія, Молдова та ін.).

Література (згідно з позицією у загальному списку): 3, 8, 19, 20, 23, 24, 39, 40, 50, 62, 70, 73, 100, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 112.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Практичне заняття 4. Регіональна політика в Україні. (6 год.)

План

1. Чинники регіонального розвитку України: історичні, соціально-економічні, соціокультурні, зовнішньополітичні.
2. Модель державної регіональної політики України. Форма державного устрою. Адміністративно-територіальний устрій та спроби його реформування. Організаційна структура органів управління. Концептуалізація державної регіональної політики.
3. Становлення системи місцевого самоврядування в Україні. Європейські принципи та їх реалізація в Україні. Взаємодія регіонального та місцевого самоврядування.
4. Стратегія та плани регіонального розвитку. Реформи у сфері регіонального розвитку після Революції Гідності. Політика об'єднання територіальних громад. Секторальні децентралізації.
5. Гуманітарна політика в контексті забезпечення консолідації українського суспільства та особливості її реалізації.

Література (згідно з позицією у загальному списку): 1, 4, 14, 15, 16, 17, 18, 22, 23, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 58, 59, 60, 62, 65, 69, 73, 74, 75, 76, 84, 85, 86, 93, 95, 96, 97, 100.

Практичне заняття 5. Особливості розвитку окремих регіонів України. (4 год.)

План

1. Політичний розвиток основних історичних регіонів України. «Стежка залежності», специфіка соціально-економічного розвитку, регіональні еліти, місцеві вибори, політична взаємодія з центром, міжнародне співробітництво (Центральна Україна, Слобожанщина, Донбас, Північне Причорномор'я, Крим, Поділля, Волинь, Галичина, Закарпаття, Буковина).
2. Анексія Криму та війна на Донбасі. Сучасний стан та перспективи.
3. Явища сепаратизму в інших регіонах та механізми протидії їм.

Література (згідно з позицією у загальному списку): 1, 18, 46, 66, 69, 80, 82, 86, 91, 99.

МОДУЛЬ III. РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ МІСТОБУДУВАННЯ ТА МІСТОПЛАНУВАННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. БУДІВЕЛЬНИЙ КОМПЛЕКС ТА МІСТОБУДУВАННЯ У СИСТЕМІ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ

Практичне заняття 6. Політика в сфері будівництва та містобудування. (4 год.)

План

1. Теоретичні засади політичної урбаністики.
2. Політико-правові засади розвитку будівельного комплексу та містобудування в Україні.
3. Децентралізація архітектурно-будівельного контролю.
4. Політика в сфері управління житлово-комунальним господарством.

Література (згідно з позицією у загальному списку): 2, 35, 68, 77, 78, 81, 83, 90, 94, 101.

4. ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Регіон як поліструктурне поняття.

Україна в концепції цивілізаційної концепції С. Хантінгтона.

Теорія соціально-політичних розмежувань (С. Роккан, С. Ліпсет).

Мовна політика – чинник консолідації чи розколу України?

Зовнішньополітичні чинники міжрегіональних взаємодій в Україні.

Взаємодія центральних та місцевих органів виконавчої влади України.

Політичні партії національних меншин.

Реформування адміністративно-територіального устрою України.

Політика регіонального розвитку: цілі та механізми реалізації.

Регіональна ідентичність: джерела формування, структура.

Політика національної пам'яті: основні напрями та суперечності.

Регіональні еліти України: джерела формування, механізми взаємодії з національними політичними елітами.

Секторальні децентралізації: напрями, ефективність.

Енергоефективність як складова національної ідеї.

Об'єднання територіальних громад: світовий та український досвід.

Розвиток єврорегіонів в Україні.

Структурні фонди регіонального розвитку в Євросоюзі.

Регіональна політика в США: взаємодія федеративних влад, штатів та місцевого самоврядування.

Органи самоорганізації населення: світовий та український досвід.

Регіоналізм та регіоналізація: співвідношення понять.

Сепаратизм в Європі.

Сепаратизм в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку.

Аспірант може запропонувати власну тему індивідуального завдання, пов'язану з проблематикою його дисертаційної роботи. В цьому випадку тема повинна бути узгоджена з викладачем дисципліни.

5. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій аспірантів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Аспірант, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПД документ, який засвідчує ці причини.

Аспірант, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

Аспірант, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку, а також виконати есе, якщо його виконання було передбачене планом заняття.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі аспірантів у навчальному процесі, що підлягають **поточному контролю**: виступ на практичних заняттях; доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог). Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується аспірантами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних

заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх семінарських занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань аспіранта аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Вимоги до **есе**. Оформлюється з одного з питань семінарського заняття. Викладається особистий погляд аспіранта на проблему. Посилання непотрібні. Обсяг – 2-3 сторінки.

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються аспіранту за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту аспірантом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, аспіранти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цьому виданні, а в електронному вигляді вона

розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь аспіранта у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за місяць до початку залікової сесії. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 2 тижні до початку сесії. Викладач має право вимагати від студента доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Участь в роботі впродовж семестру – 100.

Форма підсумкового контролю – залік.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- семінарські завдання 30% семестрової оцінки;
- індивідуальна робота 30 % семестрової оцінки;
- модульний: тестовий (заліковий) – 40 % семестрової оцінки.

Розподіл балів, які отримують аспіранти, з формою контролю залік

Поточне оцінювання та самостійна робота				Інд. завд.	Сума
МІ	МІІ		МІІІ		
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4		
20	20	20	10	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	

60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Аспіранту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Аспірант, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання заліку.

Аспірант, який має менше 3 балів по двох змістових модулях, не допускається до складання іспиту. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Аспірант має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЯ

Основні напрями досліджень прикладної політичної регіоналістики.

Основні методи та методики прикладної політичної регіоналістики.

Регіональний політичний аналіз як різновид політичного аналізу.

Термінологічний апарат політичної регіоналістики.

Регіональне управління та місцеве самоврядування.

Форма державного устрою: сутність, типологія, світовий досвід.

Основні підходи вивчення регіональної політичної ситуації.

Чинники ефективності регіонального політичного аналізу.

Основні етапи прогнозування політичних процесів в регіонах.

Критерії регіону згідно з «Хартією регіоналізму» (1988).

Основні ознаки регіону.

Позиційний принцип та політичні характеристики регіону.

Регіоналізація як особливий політичний процес.

- Сутність «регіональної емансипації».
- Дослідження регіональної структури. Сутність індексу територіальної фрагментації.
- Поняття «регіональна політика»: підходи та напрями.
- Види регіональної політики та їх сутність.
- Аналіз регіональних наслідків «нерегіональних» рішень.
- Регіональна стратегія держави як квінтесенція регіональної політики.
- Регіональна стратегія як елемент політичної боротьби.
- Організаційна структура регіональної політики в Україні.
- Політико-правові засади регіональної політики в Україні.
- Політика децентралізації в Україні: сутність, напрями, політико-правові засади, особливості реалізації.
- Способи регіональної участі.
- Аналіз впливу регіонів на процес прийняття загальнодержавних рішень.
- Феномен регіонального лобі.
- Рівні політичного процесу в системі відносин «центр-регіони».
- Основні підходи дослідження регіонального політичного процесу.
- Поняття «регіональний політичний режим».
- Вивчення регіонального політичного режиму: сутність методу персоніфікації.
- Типологія регіональних політичних режимів.
- Основні фактори виникнення та розвитку регіональних партій.
- Поняття та ознаки регіональної партії.
- Діагностика процесу актуалізації груп впливу.
- Оцінка відносин між регіональними групами впливу: важливість електорального аналізу.
- Типологія регіональних груп впливу за їх політичним позиціонуванням.
- Дослідження засобів та форм впливу регіональних груп впливу.
- Поняття «регіональна еліта».
- Структурний аналіз регіональної еліти.
- Вплив регіональної еліти на законотворчий та електоральний процеси.
- Методи дослідження походження регіональної еліти.
- Чинники консолідації та диференціації регіональної еліти.
- Способи рекрутування регіональної еліти.
- Основні регіональні еліти в Україні.
- Культурно-історичні та соціально-економічні передумови розвитку регіональної ідентичності.

Основні елементи регіональної ідентичності.

Вплив елементів політичної культури на розвиток регіонів.

Сутність регіональної політичної культури.

Політичні культури субнаціональних територіальних одиниць:
типологія Д.Елазара.

Політичний регіоналізм як вираз регіональної політичної
культури.

Специфіка та стратегії врегулювання регіональних політичних
конфліктів.

Адаптація регіонів до процесів глобалізації.

Політична урбаністика як напрям політологічних досліджень.

Місто як об'єкт та суб'єкт політики.

Політичні засади та напрями просторового планування.

6. ЛІТЕРАТУРА

I. Методичне забезпечення

Панченко Т.В. Політична регіоналістика: навчальний посібник. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. 188 с.

Куц Ю.О., Мамонова В.В., Наконечний В.В., Ольшанський О.В. Територіальна організація влади в Україні: підручник. За заг. ред. В.В.Мамонової. 2-ге вид., випр. і доп. Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2017. 260 с.

Лазор О.Д., Лазор О.Я., Чемерис А.О. Територіальна організація влади в Україні: Навчальний посібник. К.: Дакор, 2007. 576 с.

Туровский Р.Ф. Политическая регионалистика. Учебник. URL: http://uchebnik-online.com/soderzhanie/textbook_255.html (дата звернення: 01.05.2019).

Територіальна організація влади в Україні: опорний конспект лекцій. Уклад. Ю.О. Куц, В.В.Мамонова. Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2013. 40 с.

II. Література для підготовки до практичних занять та для виконання індивідуальних завдань

1. Адміністративно-територіальний устрій України. Проблемні питання та можливі шляхи їх вирішення. Під ред. В.Г. Яцуби. К.: Секретаріат Кабінету Міністрів України, 2003. 322 с.

2. Бабаєв В.М. Управління великим містом: теоретичні і прикладні аспекти: монографія. Х.: ХНАМГ, 2010. 307 с. URL: http://eprints.kname.edu.ua/19453/1/2010-Бабаєв_В.М.Управління_великим_містом_теоретичні_і_п__2_.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

3. Баранов Н. Курс «Политическая регионалистика». URL: <https://nicbar.ru/politology/study/kurs-politicheskaya-regionalistika> (дата звернення: 01.05.2019).

4. Батанов О.В., Кравченко В.В. Актуальні проблеми конституційної регламентації статусу територіальних громад в Україні у контексті зарубіжного досвіду. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 1-2. С. 5-16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2016_1-2_3 (дата звернення: 01.05.2019).

5. Береза А.В. Регіональна політика як чинник суспільної стабільності: європейський досвід і Україна: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М.Корецького — К., 2007. — 19с.

6. Варналій З.С. Фінансово-економічна грамотність: підручник. Ч.І. Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України. За ред. О.Б. Жихор, О.В. Димченко. К.: Вид. дім «Кондор», 2017. 1024 с.
7. Варналій З. С. Особливості регіонального розвитку в контексті зміцнення економічної безпеки України. Регіональна економіка. 2017. №1. С. 131-133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2017_1_19 (дата звернення: 01.05.2019).
8. Василенко І. Административно-государственное управление: опыт Франции. URL: http://vasilieva.narod.ru/ptpu/14_1_97.htm (дата звернення: 01.05.2019).
9. Верменич Я.В. Теоретико-методологічні проблеми історичної регіоналістики в Україні. К.: Інститут історії України, 2003. 516 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/966-02-2745-0/966-02-2745-0.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).
10. Гельман В.Я., Рыженков С.И. Локальные режимы, городское управление и «вертикаль власти» в современной России. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2656> (дата звернення: 01.05.2019).
11. Гладкий О.В. Менеджмент регіонального розвитку. К.: Академвидав, 2013. 247 с.
12. Гольцов А.Г. Політична географія: Навч. посіб. К.: МАУП, 2007. 256 с.
13. Горбатенко В.П., Бутовська І.О. Політичне прогнозування: Навч. посібник. К.: МАУП, 2005. 152 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/89061/mod_resource/content/1/Горбатенко_Бутовська_Політичне_прогнозування.pdf (дата звернення: 01.05.2019).
14. Гринчук Ю.С., Коваль Н.В. Нормативно-правове забезпечення формування та реалізації державної регіональної політики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №5. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/2259/1/normatyvno-pravove.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).
15. Дацишин М., Керецман В. Інституційне забезпечення регіональної політики та практика взаємодії органів влади в Україні. К.: Вид-во «К.І.С.», 2007. 102 с. URL: <https://rozvytok.in.ua/library/326-> (дата звернення: 01.05.2019).
16. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети: Монографія. За ред. З.С. Варналія. К.: НІСД, 2007. 820 с. URL:

http://shron1.chtyvo.org.ua/Varnalii_Zakharii/Derzhavna_rehionalna_polityka_Ukrainy_osoblyvosti_ta_stratehichni_priorytety.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

17. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. №385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p> (дата звернення: 01.05.2019).

18. Динис Г.Г., Карабін Т.О., Лазур Я.В., Менджул М.В. та ін. Упровадження децентралізації публічної влади в Україні: національний і міжнародний аспекти. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М.В. Савчина. Ужгород: ТИМПАНИ, 2015. 216 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75712/mod_resource/content/1/Савчин_про_децентралізацію_публічної_влади.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

19. Дівак В.В. Сепаратизм як феномен сучасної політики: політологічні та правові аспекти. К.: Логос, 2010. 224 с.

20. Долгов В.М. Политические механизмы взаимодействия центра и регионов Российской Федерации. Полис. 2004. №6. URL: <https://www.politstudies.ru/files/File/2004/6/Polis-2004-6-Dolgov.pdf> (дата звернення: 01.05.2019).

21. Долгов В.М. Региональная политика: теоретические модели и современная практика России. *Вестник Поволжского института управления*. 2015. №6(51). С. 35-44. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2656> (дата звернення: 01.05.2019).

22. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети. К.: Наукова думка, 2006. 511 с.

23. Європейська хартія місцевого самоврядування. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036 (дата звернення: 01.05.2019).

24. Європейська Хартія регіональних мов або мов меншин. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_014 (дата звернення: 01.05.2019).

25. Євтушенко О. Місцеве самоврядування – інститут громадянського суспільства та демократичної політичної системи. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*, 2009. №21. URL:

<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25726/14-Evtushenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

26. Закон Республики Беларусь от 4 января 2010 г. №108-З «О местном управлении и самоуправлении в Республике Беларусь» с изменениями и дополнениями согласно Закону Республики Беларусь от 22 декабря 2011 г. № 328-З. *Національний реєстр правових актів*

Республіки Беларусь. 2012 г. №2. 2/1880. URL: <http://pravo.by/document/?guid=3871&p0=H11000108> (дата звернення: 01.05.2019).

27. Закон Республіки Молдова от 12 ноября 1998 г. №191 «Об административно-территориальном устройстве Республики Молдова». URL: http://www.cilevics.eu/minelres/NationalLegislation/Moldova/Moldova_AdminTer_excerpts_Russian.htm (дата звернення: 01.05.2019).

28. Закон Республіки Молдова от 28 декабря 2006 г. №436-XVI «О местном публичном управлении». С изменениями и дополнениями. URL: http://lex.justice.md/document_rus.php?id=0D9577C4:27DF0CCC (дата звернення: 01.05.2019).

29. Закон Республіки Молдова от 28 декабря 2006 г. №435-XVI «Об административной децентрализации». С изменениями. URL: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=321387&lang=2> (дата звернення: 01.05.2019).

30. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05 лютого 2015 р. №157-VIII. *Відомості Верховної Ради.* 2015. №13, Ст. 91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19> (дата звернення: 01.05.2019).

31. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. №280/97-ВР із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/sp:max100> [дата звернення: 06.07.2018].

32. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14> (дата звернення : 01.08.2018).

33. Закон України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» від 14 травня 2015 р. № 417-VIII. *Відомості Верховної Ради.* 2015. № 29. Ст. 262. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/417-19> (дата звернення: 01.05.2019).

34. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 р. №2365-III. *Відомості Верховної Ради України.* 2001. №23. Ст. 118. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14> (дата звернення: 01.05.2019).

35. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17 лютого 2011 р. №3038-VI. *Відомості Верховної Ради України.* 2011. № 34. Ст. 343. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17> (дата звернення: 01.05.2019).

36. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 р. № 3166-VI із змінами. URL:

<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17/sp:max100> (дата звернення: 01.08.2018).

37. Закон України «Про Фонд енергоефективності» від 08 червня 2017 р. № 2095-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 32. Ст. 344. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2095-19> (дата звернення: 01.05.2019).

38. Зварич І. Регіональна політика: виклики та загрози / І. Зварич. // *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. – Київ, Миколаїв: Вид-во. «Український центр політичного менеджменту», 2009 – Вип. 16. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26595/21-Zvarych.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

39. Зварыч И. Т. Влияние политики «нового регионализма» на трансформационные процессы в европейских странах. *Гілея: наук. вісник* : зб. наук. праць. Гол. ред. В.М. Вашкевич. К. : ВІР УАН, 2011. Вип. 50. С. 696–703. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2656> (дата звернення: 01.05.2019).

40. Іжа М. М. Проблеми дослідження регіонального рівня в західноєвропейських країнах. *Держава і право* : зб. наук. праць. *Юридичні і політичні науки*. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2009. Вип. 45. С. 600–604. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11365/103%20-%20Yizha.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

41. Козирева О.В. Регіональний розвиток України: правовий аспект. *Приазовський економічний вісник*. 2017. №2. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2017/2_02_uk/21.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

42. Конституційний Договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №18. Ст. 133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1%D0%BA/95вр> (дата звернення: 01.05.2019).

43. Конституція України у редакції Закону України від 02.06.2016 р. №1401=VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення : 01.09.2018).

44. Концепт регіоналізму у сучасній термінопрактиці. URL: www.history.vn.ua/book/regionalna/2.html (дата звернення: 01.05.2019).

45. Концепція державної регіональної політики : затв. Указом Президента України від 25 травня 2001 р. №341/2001. Офіційний вісник України. 2001. № 22. Ст. 983. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001> (дата звернення: 01.05.2019).

46. Кресіна І.О. Правові механізми запобігання та протидії сепаратизму в Україні. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2014. №64. С. 352-359. URL: http://idpnan.org.ua/files/derjava-i-pravo.-yuridichni-i-politichni-nauki.-vipusk-64-_2014_.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

47. Кресіна І.О., Береза А.В., Вітман К.М., Грицяк Д.І. та ін. Правові засади оптимізації адміністративно-територіального устрою України: Монографія. За ред. І.О. Кресіної. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Видавництво «Логос», 2013. 296 с.

48. Кресіна І.О., Береза А.В., Вітман К.М., Перегуда Є.В. та ін. Реформування адміністративно-територіального устрою: український та зарубіжний досвід: Монографія. За ред. І.О. Кресіної. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Логос, 2011. 400 с.

49. Крюков О. Інституалізація регіональних еліт України. *Вісник НАДУ*. 2006. №1. С. 273-278.

50. Куйбіда В.С., Негода В.А., Толкованов В.В. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи. К.: Крамар, 2009. 170 с.

51. Кукарцев О. В. До питання реформування регіональної політики України. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2009. Вип. 21. С. 107–112. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25711/22-Kukhartsev.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

52. Кукарцев О. Інституціональні механізми регіональної політики: централізація і децентралізація влади. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2007. №19. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25331/17-Kukartssev.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

53. Курас І.Ф. Регіональні аспекти етнополітики: Виступ на засіданні «круглого столу» з міжетнічних проблем в Одеській, Чернівецькій та Закарпатській областях, Київ, 1998. Курас І. Ф. *Етнополітика: історія та сучасність: Статті, виступи, інтерв'ю років*. К. : ПІЕНД, 1999. С. 275–285.

54. Куц Ю.О., Болдирєв С.В., Тамм А.Є. Організаційні засади функціонування місцевого самоврядування в Україні: моногр. За заг. ред. Ю.О. Куца. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2004. 261 с.

55. Куц Ю.О., Решеvecь О.В. Територіальна громада: управління розвитком: моногр. За заг. ред. Ю.О. Куца. Харків: Вид-во «Константа», 2013. 540 с.
56. Линьов К. О. Централізація, децентралізація та нелінійність у державному управлінні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. управ.: спец. 25.00.02 «Механізми державного управління». К., 2004.
57. Луцишин Г.І. Чинники консолідації нації. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2011. Вип. 23. С. 165–169. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25789/29-Lutsyshyn.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).
58. Луцків О.М., Максимчук М.В. Інституційне середовище регіональної структурної політики. *Регіональна економіка*. 2014. №3. С. 37-47. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=regek_2014_3_6 (дата звернення: 01.05.2019).
59. Макаров Г.В. Регіоналізм як чинник політичного процесу у сучасному українському суспільстві: Автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02. Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2005. 16с.
60. Малиновський В.Я. Територіальна організація влади України: концептуальні засади трансформації. Луцьк: СПД Гадяк Ж. В., 2010. 451 с.
61. Мамонова В.В., Вакуленко В.М., Шаров Ю.П. Стратегічне планування на місцевому та регіональному рівнях: Навч. посібник. Ужгород: Патент, 2004. 198 с.
62. Матвієнко А.С. Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна. К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2015. 376 с.
63. Медведев Н.П. Политическая регионалистика. М.: Гардарики, 2002. 176 с.
64. Мельник В., Скочилас Л. Політична регіоналістика: предметне поле і теоретико-методологічні основи. *Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки*. 2002. Вип. 4.
65. Методика формування спроможних територіальних громад: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 р. №214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#n10> (дата звернення: 01.05.2019).

66. Нагорна Л.П. Регіональна ідентичність: український контекст. К.: ІПіЕНД імені І.Ф.Кураса НАН України, 2008. 405 с.

67. Нагорна Л. П. Територіальні ідентичності в системі трансдисциплінарних регіональних досліджень. *Регіональна історія України. Збірник наукових статей*. Гол. ред. В. Смолій; відп. ред. Я. Верменич. Вип. 6. К.: Інститут історії України НАН України, 2012. С. 35–52. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/71305/3-Nahorna.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

68. Наконечний В.В. Управління містом: теоретико-методологічний вимір: моногр. Харків: Цифрова друкарня №1, 2012. 263 с.

69. Оніщенко І. Політичний інструментарій нової епохи. *Наукові записки*. Випуск 44. Політичний простір України: регіональні виміри. Курасівські читання 2009. С. 6-13. URL: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/onishchenko_politychnyi.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

70. Панова В.Є. Регіональна політика держав Європейського Союзу в контексті забезпечення децентралізації в сучасній Україні: автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького К., 2010. 20 с.

71. Панченко Т. Політична регіоналістика в системі регіональних і політичних дисциплін: огляд концептуальних підходів. *Наукові записки*. Випуск 44. Політичний простір України: регіональні виміри. Курасівські читання 2009. С. 47-56. URL: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/panchenko_politychna.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

72. Панченко Т.В. Принцип субсидіарності у сучасному демократичному розвитку: Монографія. Х.: Майдан, 2011. 368 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75691/mod_resource/content/1/Панченко_про_субсидіарність_монографія_2011.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

73. Перегуда Є. В. Виконавча влада України : Політико-правові аспекти модернізації : монографія. К.: Логос, 2013. 408 с. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2616> (дата звернення: 01.05.2019)..

74. Перегуда Є. Актуальні проблеми структуризації регіонального політикуму. *Наукові записки*. Випуск 44. Політичний простір України: регіональні виміри. Курасівські читання 2009. С. 101-108. URL: <http://ipiend.gov.ua/wp->

content/uploads/2018/07/pereguda_aktualni.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

75. Перегуда Є. В. Про деякі політичні та соціально-економічні механізми політики децентралізації. *Регіональна політика і децентралізація влади в Україні в контексті євроінтеграційних процесів: Збірник наукових праць*. За ред. Ю. С. Шемшученка, І. О. Кресіної. К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького; Київський університет права НАН України, 2015. С. 202 – 211.

76. Перегуда Є.В. Розвиток політичних механізмів взаємодії центральних органів виконавчої влади у 1994-2004 рр. *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки*. Випуск 56. К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2012. С. 590-595. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/64444/107-Perehuda.pdf?sequence=1> (дата звернення: 01.05.2019).

77. Перегуда Є.В. Розвиток правових засад політики енергоефективності та енергозбереження в житловому секторі після Революції Гідності. *Держава і право: зб. наук. праць. Серія «Політичні науки»*. Вип. 77. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2017. С. 29–43. URL: http://idpnan.org.ua/files/derjava-i-pravo.-politichni-nauki.-vipusk-77-_2017_.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

78. Перегуда Є. В., Місержи С. Д. «Комунальна революція»: деякі параметри громадянської участі. *Politicus*. 2016. № 1. С. 122–125. URL: http://politicus.od.ua/1_2016/29.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

79. Петренко-Лисак А.О. Соціальний простір у міждисциплінарному вимірі: Нвчальний посібник. К.: ВАДЕКС, 2013. 400 с.

80. Пістун М.Д., Мезенцев К.В., Тьорло В.О. Регіональна політика в Україні: суспільно-географічний аспект. К.: ВПЦ «Київський ун-т», 2004. 130 с.

81. Політичні ідентичності в сучасній Україні. За ред. М.С. Кармазіної. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2015. 288 с.

82. Попович Б. Етномовне соціальне розмежування як фактор формування партій національних меншин в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, соціологія, філософія*. 2010. №15. С. 94–99.

83. Про енергетичну ефективність будівель і споруд: Закон України від 22 червня 2017 р. №2118-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017, № 33. Ст. 359. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-19> (дата звернення: 01.05.2019).

84. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05 лютого 2015 р. №156-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. №13. Ст. 90.

85. Регіоналізація і вибори як засоби удосконалення владних відносин в Україні: теорія і практика. За заг. ред. О. О. Дьоміна. Х.: ХарПІ УАДУ "Магістр", 2003. С. 14-23.

86. Регіональна політика: збірники матеріалів міжнародних конференцій КНУБА. Тернопіль, 2015-2018. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2656> (дата звернення: 01.05.2019).

87. Регіонально-адміністративний менеджмент: навч. посібник. За ред. В.В. Мамонової. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. 256 с.

88. Регульський Є. Реформа місцевого самоврядування в Польщі очима очевидця. *Вісник Асоціації міст України*. 2010. № 68. С. 17–20.

89. Римаренко С.Ю. Регіоналізм та регіоналізація. Питання типології. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України*. К., 2008. Вип. 40. URL: http://ipriend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rymarenko_regionallizm.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

90. Саханенко С.Є. Політичне управління містом в умовах самоврядування. Укр. Акад. держ. упр. при Президентові України. Одес. філ. Одеса, 2001. 379 с.

91. Світова гібридна війна: український фронт : монографія. За заг. ред. В.П.Горбуліна. К.: НІСД, 2017. 496 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/87961/mod_resource/content/1/В.Горбулін_Світова_гібридна_війна_український_фронт.pdf

92. Склярська О. Міждержавні взаємини України з Угорщиною та Румунією як чинник політико-географічних процесів в прикордонних районах *Вісник Львівського національного університету. Серія міжн. відн.*, 2008. Вип.. 25, с.105–110.

93. Степико М. Цілісність гуманітарного простору України як об'єкт національної безпеки держави : Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/1871/> (дата звернення : 19.04.2016).

94. Струк В. О. Політика енергоефективності на регіональному рівні : аналіз категорійно-понятійного апарату для галузі науки «Державне управління». *Економіка та держава*. 2012. № 2. С. 141–143. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2012/41.pdf (дата звернення: 01.05.2019).

95. Татаренко Т. М. Институализация региональной политической власти. *Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць*. К., 2008. Вип. 12. С. 158–167. URL: <http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=13> (дата звернення: 01.05.2019).
96. Татаренко Т. М. Регіональний фактор у політичному житті України (політико-правові аспекти): монографія. Луганськ: Вид-во СПУ ім. В. Даля, 2005. 416 с.
97. Топчієв О.Г., Безверхнюк Т.М., Тітенко З.В. Регіональний розвиток України і становлення державної регіональної політики: навч.-метод. посібник. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2005. – 224 с.
98. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 372 с.
99. Тужанский Д. Новый уровень венгерского конфликта: кто стоит за требованиями об отделении Закарпатья. URL: <http://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2017/10/12/7072208/> (дата звернення: 12.10.2017).
100. Федоренко В.Л., Чернеженко О.М. Конституційні моделі місцевого самоврядування у державах-учасницях ЄС, Швейцарії та Україні: монограф.; за ред. В.Л. Федоренка. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 288 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75698/mod_resource/content/1/Федоренко про моделі місцевого самоврядування в Швейцарії та Україні 2017.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75698/mod_resource/content/1/Федоренко%20про%20моделі%20місцевого%20самоврядування%20в%20Швейцарії%20та%20Україні%202017.pdf) (дата звернення: 01.05.2019).
101. Флорида Р. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними. Пер. з англ. Ірина Бондаренко. К.: Наш формат, 2019. 320 с.
102. Шумляєва І. Організаційно-правові засади діяльності органів самоорганізації населення. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-02\(2\)/Shumlyayeva.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-02(2)/Shumlyayeva.pdf) (дата звернення: 01.05.2019).
103. Элазар Д. Сравнительный федерализм. *Политические исследования*. 1995. №5. С. 106-115.
104. Elazar D. V. American Federalism. 3rd ed. New York: Harper and Row, 1984. Pp. XV, 270.
105. Katz E. American Federalism, Past, Present and Future. *USIA Electronic Journal*. Vol. 2. No. 2, April 1997. P. 9–14. URL: https://www.cengage.com/politicalscience/book_content/0547216386_miroff/primary_sources/assets/hmps_am_fed_past_pres.html (дата звернення: 01.05.2019).

106. Keating M. *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*. Cheltenham: Edward Elgar, 1998. 242 p.
107. Kincaid J. From Cooperative to Coercive Federalism. *Annals of the American Academy of Politics*. 1990. Vol. 509. P. 139–152.
108. Olowu D. *Decentralisation policies and practices under structural adjustment and democratisation in Africa*. Geneva : United Nations Research Institute for Social Development, 2001. VIII+31 p. URL: [http://www.unrisd.org/80256B3C005BCCF9/httpNetITFramePDF?ReadForm&parentunid=543FFCD9808693FD80256B5E003B4E1E&parentdoctype=paper&netitpath=80256B3C005BCCF9/\(httpAuxPages\)/543FFCD9808693FD80256B5E003B4E1E/\\$file/olowu.pdf](http://www.unrisd.org/80256B3C005BCCF9/httpNetITFramePDF?ReadForm&parentunid=543FFCD9808693FD80256B5E003B4E1E&parentdoctype=paper&netitpath=80256B3C005BCCF9/(httpAuxPages)/543FFCD9808693FD80256B5E003B4E1E/$file/olowu.pdf) (дата звернення : 29.10.2015).
109. Schram S. F., Weissert C. S. The State of American Federalism, 1996-1997. *Publius. The Journal of Federalism*. 1997. Vol. 27. No. 2. Pp. 1–31.
110. Tommasi M., Weinschelbaum F. Centralization vs. Decentralization: A Principal-Agent Analysis. *Journal of Public Economic Theory*. 2007. Vol. 9, № 2. Pp. 369–389. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2656> (дата звернення: 01.05.2019).
111. Treisman D. *Defining and Measuring Decentralization: A Global Perspective*. Unpublished manuscript. URL : <http://www.sscnet.ucla.edu/polisci/faculty/treisman/Papers/defin.pdf> (дата звернення: 07.06.2015).
112. Weissert C. S., Schram S. F. The State of U.S. Federalism, 1999-2000. *Publius : The Journal of Federalism*. 2000. Vol. 30. No 1. Pp. 1–20.

III. Інформаційні ресурси

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури: <http://org2.knuba.edu.ua>.

Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України: iriend.gov.ua.

Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України. URL: <http://ird.gov.ua/>.

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ. URL: <https://www.minregion.gov.ua>.

Он-лайн платформа Державного фонду регіонального розвитку. URL: <http://dfrr.minregion.gov.ua/>.

Навчальне видання

ПОЛІТИЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА

Методичні рекомендації
до вивчення дисципліни для аспірантів
спеціальності «Політологія»

Укладачі:
ПЕРЕГУДА Євген Вікторович
БАСВА Юлія Євгенівна